

детьми везли на поезде. Некоторых забирали в лагеря расследования.

В начале 1946 года прадедушка вернулся домой. Домом это трудно было назвать. Остались только воронки от снарядов. Но нужно было жить дальше. Со временем прадедушка вернулся на свою любимую работу, построил дом и воспитывал своих детей.

Да. Война закончилась давно. Но мы всегда должны помнить о ней, о тех страданиях, которые пережили люди, побывавшие на ней, и которые не вернулись, остались в сырой земле. Мы должны научиться ценить мирную жизнь, ведь именно ради неё бились, отдавали жизни все те, кто был на войне. И вечный огонь не должен потухнуть в наших сердцах никогда.

Литература

1. Великая Отечественная война советского народа (в контексте Второй мировой войны) : учеб. пособие для студентов учреждений, обеспечивающих получение высш. образования / А. А. Ковалени [и др.]; под ред. А. А. Ковалени, Н. С. Сташкевича ; пер. с бел. яз. А. В. Скорохода. – Мн: Изд. центр БГУ, 2004. – 279с.

Брусянкова Ангеліна Вітальеўна

ДЗІЦЯЧЫ ЛАГЕР СМЕРЦІ «ЧЫРВОНЫ БЕРАГ»

УА «Гродзенскі дзяржаўны ўніверсітэт імя Янкі Купалы»

Кафедра замежных моў

Навуковы кіраўнік – дацэнт кафедры замежных моў, к.ф.н.,
дацэнт Ляскевіч С.Г.

Вайна – гэта самае страшнае слова ва ўсіх мовах свету. Вайна – гэта горкія слёзы, смерць і разлука. Страшна ўявіць, колькі чалавек засталася там, на фронце. Колькі прапала без вестак, колькі дзяцей засталася без бацькоў. Вельмі ўражвае тое, што кожны чалавек быў патрыётам, ішоў на фронт і нават не думаў, што будзе.

Любая падзея так ці інакш захоўваецца ў памяці многіх людзей, пакідаючы ў ёй своеасаблівы след. На сённяшні дзень

у нашай краіне жыве два пакалення: тыя, хто бачылі вайну сваімі вачыма і выпрабавалі ўсе яе цяжкасці, і тыя, хто ведае пра вайну з фільмаў, кніг і апавяданняў яе ўдзельнікаў. Мы, людзі 21 стагоддзя, якія жывуць пад чыстым небам, у мірны час, павінны быць бясконца ўдзячныя тым, хто аддаў сваё жыццё за нас, хто ахвяраваў сваім здароўем, сваёй маладосцю дзеля нас, хто выратаваў нашу зямлю ад захопу варожай арміяй. Мы не павінны ніколі забываць мінулае сваёй краіны, сваёй Радзімы, мы будзем заўсёды памятаць і шанаваць тое, што было.

На тэрыторыі Беларусі, якая так многа пацярпела ад вайны, захавалася шмат месцаў, якія прызваны пастаянна напамінаць нам аб гэтай трагедыі: вёска Хатынь, Шавулічы (Ваўкавыскі раён), Камянец і многія іншыя. Пра Хатынь, безумоўна, ведаюць усе ў Беларусі і за яе межамі. Супрацоўнікі Дзяржаўнага мемарыяльнага комплексу «Хатынь» падлічылі, што яго наведалі звыш сарака мільёнаў чалавек больш чым са ста краін свету. Іншыя мемарыяльныя комплексы не так шырока вядомыя, але значнасць іх у разуменні бесчалавечнай сутнасці вайны і фашызму ад гэтага не меншая.

Не перадаць словамі маё здзіўленне, калі я ўпершыню прачытала аб дзіцячым лагеры смерці «Чырвоны Бераг». Падаецца, што з таго моманту маё жыццё перавярнулася, гэта нейкая нерэальная рэальнасць, гісторыя, у якую не хочацца верыць. Адны словы зняволенага хлопчыка Галубіцкага прымушаюць пра многае задумацца: «Халодная вада ў рэчцы, страшныя карцінкі з нямецкага вайсковага шпіталя, а яшчэ як не пускалі да мамаў, якія стаялі за плотам».

У 1943 годзе ў вёсцы Чырвоны Бераг, што знаходзіцца ў Жлобінскім раёне Гомельскай вобласці, фашысты стварылі донарска дзіцячы лагер, праз які прайшлі 15 тысяч чалавек, большасць (12 тысяч) з якіх былі дзеці. Звычайна адбіраліся дзяўчынкі ад васьмі да чатырнаццаці гадоў са станоўчым рэзус-фактарам і першай групай крыві. Звыш двух тысяч дзяцей былі адпраўлены ў Германію як донары для параненых. У нечалавечых умовах лагера загінула звыш пяці тысяч дзяцей, іншыя паміралі па-за яго межамі, і ўсе зведалі страшэнны гвалт. Зразумела, чаму гэта жудаснае месца называюць «Дзіцячая Хатынь».

Праект абодвух гэтых мемарыялаў быў распрацаваны Леанідам Левіным. Аднак мемарыял «Чырвоны Бераг» узвялі пазней, у 2004 годзе. Комплекс уяўляе сабоў плошчу Сонца, ад якой разбягаюцца восем прамянёў па яблыневым садзе. Толькі адзін з прамянёў чорны, астатнія прызваны даць надзею на выхад з цемры, аднак гнятучая атмасфера немагчымасці такога зла ўсё роўна непераадольная.

Вылучаюць 6 асноўных элементаў кампазіцыі.

1. На ўваходзе ў комплекс: скульптура знясіленай і худзенькай дзяўчынкі, якая ў распачы ўздымае ўверх тонкія рукі, быццам спрабуе абараніць сябе ад усіх кашмараў і жахаў нацысцкай «фабрыкі смерці».

2. На галоўнай алеі («Прамень памяці»): «Белы, або мёртвы, клас» з пустых школьных парт белага колеру

3. На чорнай дошцы перад «Мёртвым класам»: ліст 15-гадовай дзяўчынкі Каці Сусанінай, які яна напісала перад тым, як здзейсніць самагубства, каб не ехаць у Германію. Ліст знайшлі ў 1944 годзе ў Ліёзна як «завяшчанне паміраючай дачкі».

4. У цэнтры экспазіцыі: караблік НАДЗЕІ, дзе на беласнежных ветразях напісаныя дзіцячыя імёны.

5. За караблём НАДЗЕІ: дзіцячыя малюнкі ў вітражах. Намалёваныя ў канцлагеры, яны прасякнуты светлымі эмоцыямі, якія выганялі змрок смерці.

6. Яблыневы сад як важная частка мемарыяльнай кампазіцыі. Сімвал пралітай крыві, памяці і надзеі [1].

Здзек – гэта страшна, а калі здзекуюцца з дзяцей гэта страшна ўдвая. Пераносіць усе тыя падзеі на сябе не вельмі хочацца, але ты павінен гэта зрабіць, каб ўявіць, як цяжка было нашым продкам. У «Чырвоны бераг» прывозілі дзяцей 8-14 гадоў. Яны яшчэ нават жыцця не бачылі. Напэўна, хтосьці з іх толькі-толькі пайшоў у школу, хтосьці чакаў свайго дня нараджэння, які будзе праз пару дзён, хтосьці ўпершыню загахаўся. Але ўсім перашкодзіла такая страшная і жудасная вайна. Лёс тых дзяцей па сённяшні дзень вядомы недакладна. Але адно я ведаю – у іх не было ўсяго таго, што ёсць у нас.

Я пераканана, што пра вязняў гэтага лагера мы павінны памятаць заўсёды, кожны дзень, кожную хвіліну. І дзеля памяці аб нявінных ахвярах нацызму, і дзеля таго, каб зараз мелі шанс

жыць пад мірным небам, бачыць сваіх бацькоў не за плотам, як гэта было ў іх, кахаць і не ведаць гэтага болю вайны. Я лічу, што як толькі мы забудзем гэтую вайну, пачнецца новая. І трэба гаварыць пра гэтыя трагедыі, трэба ехаць у гэтыя мясціны, каб адчуваць да застывання крыві і сціскання сэрца бязлітаснасць і бесчалавечнасць ваеннага супрацьстаяння, антычалавечай ідэалогіі па знішчэнні людзей, каб такое злачынства ніколі не паўтарылася.

Спіс выкарыстаных крыніц

1. Мемарыяльны комплекс на месцы канцлагера ў вёсцы Чырвоны Бераг. – Электронны рэсурс. – Рэжым доступу: <https://vetliva.by/tourism/what-to-see/memorialnyy-kompleks-na-meste-kontslagerya-v-derevne-krasnyy-bereg/>. – Дата доступу: 29.03.2019.

Будённая Екатерина Алексеевна

У ВОЙНЫ НЕ ЖЕНСКОЕ ЛИЦО

УО «Гродненский государственный медицинский университет»
Военная кафедра

Научный руководитель – доцент военной кафедры, к.м.н.,
доцент, полковник м/с в отставке Ивашин В.М.

Актуальность. Жестокая и губительная Великая отечественная Война, унесшая десятки и сотни тысяч жизней, отразилась на истории всего мира и стала одним из самых крупных военных конфликтов всех времен и народов. В ней действительно принимали участие практически все жители нашей страны, но, пожалуй, никто не поспорит с тем, что военные медики находились в уникальном положении, ведь они постоянно были в самой гуще сражения. Я считаю данную тему актуальной, поскольку в отечественной историографии она изучена слабо. Таким образом, я хочу подчеркнуть значительный вклад женской части населения, в частности женщин-медиков, в обеспечение как стабильности тыла, так и помощи фронту, что является одним из определяющих факторов Победы над врагом.